

LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH

Qodirov Farrux Ergash o'g'li

Matematika va ta'limda axborot texnologiyasi kafedrasini mudiri

Abdug'afforova Jannatoy Alijon qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti magistranti

ORCID: 0009-0008-9206-3602

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15392953>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 05-May 2025 yil

Ma'qullandi: 10-May 2025 yil

Nashr qilindi: 13-May 2025 yil

KEYWORDS

Loyihalarni moliyalashtirish, mablag'lar, investitsiya, ommaviy taklif, crowd-funding (Crowdfunding), obligatsiya chiqarish, loyihalarni boshqarish davlat tomonidan moliyalashtirish.

ABSTRACT

Loyihalarni moliyalashtirish – bu iqtisodiyotning rivojlanishiga yordam beruvchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada loyihaalarni moliyalashtirishning turli manbalardan turli usullardan foydalangan holda amalga oshirilishini va afzalliklarini hamda qay darajada ahamiyat kasb etishi tahlil qilinadi.

Loyihalarni moliyalashtirish bu - har qanday loyihaning muvaffaqiyatining asoslaridan biridir. Moliyalashtirish asosan loyiha maqsadlariga erishish uchun muhim bo'lgan mablag'larni jalb etish jarayoni hisoblanadi. Bu jarayonni to'g'ri boshqarish esa loyiha natijalarini optimallashtirish va moliyaviy xavflarni kamaytirishga yordam beradi.

Loyihalarning moliyalashtirishning asosiy turlari:

1. Ichki moliyalashtirish

2. Tashqi moliyalashtirish

3. Crowdfunding Ichki moliyalashtirish- o'z mablag'lari ya'ni loyiha uchun zarur bo'lgan mablag'lar tashkilot o'z mablag'larini sarflaydi. Bu usulda xavf kam, lekin mablag'ni sarflash cheklanadi. Qayta investitsiya – bunda o'z daromadlaridan foydalangan holda loyihalarni moliyalashtiramiz.

Tashqi moliyalashtirish- bunga bank kreditlarini, investorlarni, davlat grantlari hamda subsidiyalarni yaqqol misol qilib olishimiz mumkin. Bank kreditlari loyihalarni amalga oshirish uchun banklardan ma'lim bir muddatga olinadigan mablag'lar hisoblanadi. Lekin bunda katta foiz stavkalari evaziga kreditlar olinadi. Investorlar- xususiy investorlar yoki venchur kapital kompaniyalari tomonidan moliyalashtirish. Bunda investorlar o'z mablag'larini loyihaga berish evaziga kompaniyadan ulush olishni niyyat qiladi. Davlat granti va subsidiyalarda esa davlat yoki xalqaro tashkilotlardan beriladigan moddiy yordam olinadi. Bu loyihalashtirish ko'pincha aholiga yordam va komak beradigan loyihalarni qamrab oladi. Crowdfunding -internet orqali ko'pchilikdan mablag' to'plash hisoblanadi. Bu usul innovatsion g'oyalar uchun juda ham mos hisoblanadi.

Loyihalarni moliyalashtirishda manbalarni tanlash juda ham ahamiyatli hisoblanadi. Masalan, kichik loyihalar uchun ichki moliyalashtirish yoki crowdfunding muhim hisoblanadi. Katta loyihalar uchun esa bank kreditlari yoki investorlar talab qilinadi. Shuningdek, har bir moliyalashtirilayotgan manbaning xavf riski mavjuddir. Masalan, bank kreditlari vaqtida to'lanilishi darkol, aks holda qarzning qaytarilishi qiyinlashadi. Albatta, moliyalashtirish manbasining narxi (kredit foizlari, komissiyalar) loyihaning umumiy harajatlariga ta'sir qiladi.

Loyihalarni moliyalashtirish jarayonini ishlab chiqishimiz darkor.

1. Loyihaning rejalashtirilishi-loyihaning maqsadlari, muddatlari, va xarajatlari aniqlanadi.

2. Moliyaviy reja tuzish - mablag'lar zarurati va ularni jalb qilish usuli belgilanishi kerak.

3. Moliyaviy manbalarni izlash - potensial investorlar, banklar yoki boshqa moliyaviy institutlar bilan aloqalar o'rnatish

4. Mablag'larni jalb qilish-tanlangan manbalardan mablag'larni olish jarayoni hisoblanadi.

5. Monitoring va nazorat- loyihalarni moliyaviy holatini kuzatish va zarurat tugilganda tuzatishlar kiritish.

Moliyalashtirish strategiyalari- a) diversifikatsiya ya'ni moliyalashtirish jarayonida bir nechta manbalarni birlashtirish orqali risklarni kamaytirish. Masalan bank kreditlari va investorlar mablag'larini birga ishlatish. b) O'z o'zini moliyalashtirish bu loyihaning dastlabki bosqichlarida o'z daromadlarini qayta investitsiya qilish orqali moliyalashtirish. Bu usul moliyaviy mustaqillikni ta'minlaydi.

Xulosa loyihalarni moliyalashtirish keng qamrovli va murakkab jarayon bo'lib, har bir loyiha o'ziga xos xususiyatlarga ega. To'g'ri strategiyalarni tanlash, puxta rejalashtirish va tahlil qilish talab qilinadi. Har qanday loyihani moliyalashtirishda extiyotkorlik bilan yondashish zarur, chunki ushbu jarayon moliya barqarorligini ta'minlash va loyiha maqsadlariga erishishda muhim rol o'ynaydi.;

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yaxti:

1. Жовлиева, Гульшаной. "DISTINCTIVE FEATURES OF TEACHING STUDENTS OF THE PEDAGOGICAL INSTITUTE METHODS USED IN MATHEMATICS LESSONS." Международный мультидисциплинарный журнал исследований и разработок 1.3 (2025): 96-100.
2. X.Boqiyev G.A.Jovliyeva, Aniq fanlarga ixtisoslashtirilgan maktablarda matematika fanini o'qitish texnologiyasi, xalq ta'limi, 2024/12, 79-81.
3. G. Jovliyeva, Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishda kompetensiyaviy yondashuv usullari, Pedagog, 2023/6, 8-10.
4. Г.А. Жовлиева, Differensial tenglamalarga oid tushunchalarni o'qitishning o'ziga xosligi, Belarus international scientific research conference, 2023/6, 2023/6.
5. Gulshanoy Jovliyeva, Methodological-mathematical training of primary school teachers and duties, Pedagog, 2023/2, 166-168.
6. Mirzayeva, Shahlo Ruzmat-qizi. "The importance of studying emotional intelligence in medical students." Journal of Innovation, Creativity and Art (2023): 215-220
7. Dilobar Kuchkarovna Xoshimova, Talabanning kreativ qobiliyatini shakllantirishda ta'lim texnologiyalaridan foydalanish (Aniq fanlarni o'qitish misolida), Xalq ta'limi, 2024/2, 2024/2.

8. Dilobar Kuchkarovna Xoshimova, Directional derivative and gradient of a multivariable function, International Conference on Innovations in Applied Sciences, Education and Humanities, 2024/1/26, 1-9.
9. Khoshimova, D. "THE USING OF EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN TEACHING EXACT SCIENCES AND FORMING THE STUDENT'S CREATIVE ABILITY." Science and innovation 3.B1 (2024): 5-13.
10. K.Z.Negmatova I.N.Ro'zimurodov, D.K.Xoshimova, Ehtimollik va statistika, 2024, 156.
11. Khoshimova. D.K, Use of pedagogical technology in explanation of the Gauss-Jordan method of solving the system of linear equations, WEB OF SCIENTIST, 2024/1, 50-54.
12. Raxmatov, Sherqo'zi Olimovich. "masofaviy ta'lim dasturlarining ta'lim tizimida afzalliklari va amaliy ahamiyati (moodle, scorm, tutor dasturlari misolida)." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 1.11 (2021): 1263-1270.
13. Gulnoza Raxmatov Sherqo'zi Olimovich, Berdiyeva, O'ZBEKISTON ELEKTRON SAVDO TIZIMIDA MUAMMOLAR VA TAKLIFLAR, Science and innovation in the education system, 2024/4/8, 16-22.
14. Gulnoza Raxmatov Sherqo'zi Olimovich, Berdiyeva, RAQAMLI IQTISODIYOTNING MAQSAD VA VAZIFALARI VA UNING O'ZBEKISTONDA RIVOJLANISHI, Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования, 2024/4/8, 11-14.
15. Gulnoza Raxmatov Sherqo'zi Olimovich, Berdiyeva, Raimbek Muzaffarov, ELEKTRON TIJORATNING AN'ANAVIY SAVDO TURLARI BILAN XARAKTERLI XUSUSIYATLARI, Инновационные исследования в современном мире: теория и практика, 2024/4/8, 14-18.
16. Raxmatov Sherqo'zi Akbar Kodirov, Ta'lim jarayonida bulutli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi, Pedagogis Internatsional research, 2023/5/15, 69.
17. Kodirov, Akbar, Gulzor Qamariddinova, and Shahnoza Eshmurodova. "O'ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM RIVOJLANISHINI SHAKLLANTIRUVCHI IQTISODIY VA MOLIYAVIY OMILLARINI O'RGANISH." YANGI O'ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM ISTIQBOLLARI 1.01 (2024).
18. Akbar Kodirov, Farangiz Kenjayeva, Marjona Yusupova, MAKTABLARDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA ANIQ FAN MAVZULARINI OTISHDA ERISHILAYOTGAN YUTUQ VA KAMCHILIKLAR, Инновационные исследования в современном мире: теория и практика, 2024, 49-52.
19. Kodirov, Akbar Shuxratovich, and Muborak To'lg'in Qizi Nomozova. "MASOFAVIY TALIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARINING ISTIQBOLLI ASOSLARI." Academic research in educational sciences 4.CSPU Conference 1 (2023): 753-756.
20. Kodirov, Akbar, Gulasal Ruziyeva, and Marjona Yusupova. "ELEKTRON QO'LLANMALAR YARATISHDA AUTOPLAY DASTURIDAN FOYDALANISH VA IMKONIYATLARINI TA'LIM TIZIMIDA TALQIN ETISH." Наука и технология в современном мире 3 (2024): 51-55.
21. Shuxratovich, Kodirov Akbar. "KATTA MA'LUMOT BAZALARINI PARALLEL ISHLOV BERISH USULLARINI VA MODELLARINI O'RGANISH." Journal of new century innovations 43 (2023): 93-95.

22. Nuriddinova, Nozima, and Dinora Norboboyeva. "CHET ELDA ALOHIDA YORDAMGA MUHTOJ BOLALARNING INKLYUZIV TA'LIMI." Молодые ученые 3.8 (2025): 160-165.
23. Nuriddinova, Nozima, and Dinora Norboboyeva. "O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INKLYUZIV TA'LIMNING ME'YORIY-HUQUQIY BAZASI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI." Наука и инновация 3.8 (2025): 146-151.
24. Salimova, Marjona, and Nozima Nuriddinova. "AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA TABIIY ILMIY FANLARNI O'QITISHDA DOLZARB MUAMMOLAR VA ULARNI HAL QILISHNING INNOVATSION USULLARI." Наука и инновация 2.38 (2024): 161-164.
25. Nuriddinova, Sevinch, and Nozima Nuriddinova. "Increasing the effectiveness of learning biology lessons by means of interactive games and interactive methods." Multidisciplinary Journal of Science and Technology 4.7 (2024): 288-290.

